

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל המאמרים

פרשת וישב

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאצרות אמונים

בשלתון ערוך א"ח ו ב, לפיכך נאמר לגבי האמן לשון שמייה וצפיה. פרוש הרמ"ז על הנה, ונלך רפה א

תשובה בלא חטא

"וישב ראובן אל הבור" (לו כט)

"אמר לו הקדוש ברוך הוא: מעולם לא חטא אדם לפני ועשה תשובה, ואתה פתחת בתשובה תחלה" (כ"ד פד יט).

רבים תמהו על דברי המדרש: הרי מצינו שאדם הראשון וזין עשו תשובה, ומדוע נחשב ראובן כמי שפתח בתשובה תחלה?

באר האדמו"ר רבי שמחה בונם מפשיסטה:

במסכת שבת (ב ה) אמרו חכמינו זכרונם לברכה: "כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה". לפי נאמר זאת נמצא שראובן לא חטא באמת, אלא רק נכשל בגדנדו עברה, ומתוך זאת שמים שבו עשה תשובה כאלו עבר עברה חמורה. בהנהגה זו אכן היה ראובן ראשון לפותחם בתשובה - אף שחטאו רק בגדנדו עברה.

הדברים אף מדיקים בלשון המדרש: "מעולם לא חטא אדם לפני ועשה תשובה" - לא היה אדם שיכול היה להשתפוט ולומר שלא חטא, ולקרות זאת עשה תשובה. דברי אב"ב

יפה תפלת האב על בנו

"ויבך אתו אביו; והמדינים מכרו אתו אל מצרים" (לו לה-לו)

כתב רבנו אברהם סבע ממגנשי ספרד בספרו 'צדור המור':

מסמכות הפסוקים נוכל ללמד שדעמוותיו של יעקב אבינו אכן הועילו, ותחת שיקחו הישמעאילים את יוסף למדינת הים, מכרוהו למצרים שהיתה קרובה לכנען, וכך אחר שנים רבות התאחדותם של יעקב ויוסף נעשתה קלה יותר.

כאשר חלה רבי ברוך סורוצקין, ראש ישיבת טלז באוהיו, ומצבו הקמיר עד מאד, התלבטו בני המשפחה אם לספר זאת לאביו הגאון רבי זלמן זצ"ל, או שטא להנמע כפך כדי שלא לצערו.

משהובאה השאלה לפני הרבי בעל 'בית ישראל' מגורו הטיב הרבי, בהתבססו על דברי ה'צדור המור' האמורים, כי אדרבה, כדאי שיספרו זאת לאביו, בתקנה שכאות תפלותיו תעמד לבנו כדי שיירפא.

פאר ישראל ח"ב עמ' קנט

בעצרת ה' נעשה ונצליח

"ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף" (לו ט)

דרש המגיד רבי חיים מלמד מאמסטודם:

את לשון הפסוק (לעיל ב ג): "וחיתה נפשי בגללך" תרגם אונקלוס: "ותתקן נפשי בפתימתך". אף כאן נוכל לפרש: יוסף, כפי שפרש רש"י לעיל (פס ג), שהיה רגיל לומר 'בעצרת ה', ובזכות כך התברך ביתו של המצרי.

זוהי גם פגנתו של דוד המלך באומרו בתהלים (כ ו): "ויבשם אלקינו נדגל ימלא ה' כל משאלותיה" - אם בשעת התאספותנו (בדגלים) למלחמה נרגיל עצמנו לומר טרם כל פעלה 'בעצרת ה', נכבש לנו כי ימלא ה' כל משאלותינו לטובה.

תהלת ה' תהלים כ ו

הלא בהנהגת האחים עם יוסף טמונים היו ענינים גבוהים וחסבונות רוחניים כמפרש דברי חז"ל, ומדוע מגדירה התורה את הנהגתם כשגאה וקנאה?

ותרץ: הנביא אומר (ירמיה יז ט) "יעקב הלב מכל ואגש הוא מי זעננו אני ה' חקר לב בחרן כליות" - כאשר נבדקו מעשיהם של אחי יוסף בעין של מעלה, בהסתכלות דקה מן הדקה שהיא למעלה מהשגת אנוש, נמצאו בהם אכן נגיעות של קנאה, ואכן, אלמלא כתבה התורה פסוק זה לא היינו רשאים לאומרו.

ביסוד זה נוכל להבין את גסו ודויו של רבנו נסים גאון (הנאמר בסדר יום פפור יט): "ואם אמה דן אותי כמעשי, וי לי, אהה עלי, אויה על נפשי. ואם תבקש לנקותי כמטהר וכמצרף כסף, לא ישאר ממני מאומה..."; והרי הדברים נשגבים מבינתנו - כיצד יתכן שקדוש עליון כרבנו נסים שאין לו הנהגה בקדשותו יאמר שאם יבדקו ויבררו את מעשיו לא ישאר מהם מאומה!?

לפי האמור יתבאר, שכאשר התבונן צדיק זה בבחינה הגבוהה של "אני ה' חקר לב בחרן כליות" - במעמקים שאין השגת האדם מגיעה אליהם כלל, אזי הבחין במציאות נוראה זו, ועליה התחנן בדויו.

זכרון שמואל עמי תקמו

יעקב ויוסף בסוד אמן

"ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח" (לו ט)

"יעקב" בגימטריה 'אמן ואמן', ואף 'יוסף' בצרוף מנין שם ה"ה הוא בגימטריה 'אמן'. ועל כן היה יעקב בן צ"א שנה כשנולד יוסף, לפי שהנחיל לבנו את סוד אמן.

כך נרמז גם בפסוק שלפנינו: "ויהי ה' את יוסף" - כיון שצדף שם ה' לשמו של יוסף, לפיכך 'ויהי איש מצליח'.

מנלה עמקות: ברוך אברהם

לשמור ולצפות לאמן

"ואביו שמר את הדבר" (לו יא)

"היה ממתין ומצפה מתי יבא, וכן: 'שמר אמינים' (רש"י).

במסכת שבת (קט ב) דרשו חכמים מן הפסוק (ושעיה כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמינים', ששערי גן עדן נפתחים בפני העונה אמן. לאור פרוש רש"י, כאן יש להקשות, מדוע מביין כל הדברים שבקדשה - רק לאמן יש להמתין ולצפות?

באר רבי משה זכות רבה של מנטובה ומגדולי מקבלי איטליה: בזהר הקדוש (תקמ"ז חוש חלב א) נקבעה מכסה זימת לאמירת דברים שבקדשה, והיא: 'צדיק' - צ' אמינים, ד' קדשות, י' קדושים וכן ברכות. כדי לעמד במכסת הקדשות, הקדושים והברכות אין צורך להתאמץ במיוחד, והמתפלל שלוש תפלות במנין בכל יום, בדרך כלל צובר את המכסה המבקשות, ואלו כדי לצבור תשעים אמינים על ברכות (במכסה הנ"ל נכללים רק אמינים על ברכות - שו"ת רמ"ע מפאנו סי' קט) צריך האדם להמתין ולצפות לכל ברכה, ואף לשמע ברכות השחר מפמה אנשים (פפוא

הסבה שלא בקש יעקב רחמים על יוסף

"וישב יעקב" (לו א)

"בקש יעקב ליטב בשלוה, קפץ עליו רגזו של יוסף" (רש"י הלן פסוק ב).

מיה משמעותה של לשון 'קפץ'?

באר האדמו"ר רבי פינקס מנחם אליעזר יוסטמן מפילץ:

ליעקב אבינו התגלו כל הצרות שעתידות היו לבא עליו והוא קבלן באהבה (ראה זהר ויצא קנה ב), אולם צרת העלמותו של יוסף ועלמה ממנו והיא קפצה עליו בפתאומיות. הסבה שצרה זו לא התגלתה לו, משום שבטונה מיתר הצרות שקבלן באהבה, על צרת יוסף בנו אהובו לא היה עוצר ברוחו מלבקש רחמים.

שפתי צדיק

להתמודד בהצלחה עם הקשיים

ספר הגאון רבי משה שטרנבוף שליט"א ראב"ד רודז'ליס:

טרם נשואיו נכנס אחד מחברי החדרו של מורי ורבי הצדיק רבי משה שניידר ראש ישיבת 'תורת אמת' בלונדון ובקש את ברכתו; "איזו ברכה תבקש?", שאלו ראש הישיבה, והבחר ענה: "שהכל יתנהל אצלי כשורה ולא אצטרף להתמודד עם קשיים".

"זו אינה ברכה!", הגיב רבי משה על אתר, "אברך אפוא שתתמודד בהצלחה עם כל הקשיים שיעברו עליך בימי חייך". תחמה ודעת

"סלתון לישראל ומחלן לשבטי ישראל"

"וישראל אהב את יוסף מפל בניו כי בן זקנים הוא לו ועשה לו תהנת פסים" (לו א)

"לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל משקל שני סלעים מלת [צמר מושב] שנתנו יעקב ליוסף יותר משאר בניו, נתקנאו בו אחיו ונתלגלג הדבר וירדו אבותינו למצרים" (שפת

המשך חכמה' (נארא טו א) צין פ אף משקל לשון ההזרית שנתנה בראש השערי הששתלח ביום הפפורים, היה שני סלעים' (יומא מב א), כדי לכפר על חטא מכירת יוסף, כי לדברי חז"ל (שחר טוב' משלי א), עדין עמם חטא זה בכל דור ודור.

על פי הנ"ל באר הוא את הגסו המיוחד שבו מכנים ישראל, נסח שלא מצינו דגמתו בשום תפלה מלבד בתפלת יום הפפורים: "כי אתה סלתון לישראל ומחלן לשבטי ישראל", ויש לומר כי בלשון זו אנו מבקשים מחילה על חטאם של אבותינו ש'בטי ישראל' במכירת יוסף.

נפך מיוחד לדבריו הוסיף רבי יוסף כהן זצ"ל ראב"ד רודז'ליס: אסור נעילת מנגלים ביום הפפורים, הוא כדי שלא להזכיר את חטא מכירת יוסף, שהרי יוסף נמפר בעבור נעלים, כפתוב (עמוס ב ו): "על מכרם בכסף צדיק ואביון בעבור נעלים".

דברי יוסף

ה' בוחן כליות ולב

"ויקנאו בו אחיו" (לו יא)

תמה הגאון רבי שמואל רוזנבסקי זצ"ל ראש ישיבת פוניבז':

דברי מרון המשיגים הגה"צ רבי דוב יפה זצ"ל
מותוך דברי חזקת שגממסרו מפיו לכבוד בנוס 'בני אמונים' - אלוול תשי"ו

"הנה הקדוש ברוך הוא גרא עולמו באפן שהוצרך ביותר, פחמצו זמים, הוא המצוי ביותר. אמר הסבא מקלם שפך גם ברוחניות, כיון שהאמונה היא בסיס חיי הרוחניות, על כן היא קלה להשגה: שאו מרום עיניכם וראו מי גרא אלה' (ישעיהו מו כו). מה נפלא להוכיח שאף האמן ישותורה טמונים כל יסודות האמונה, היא זמינה ומצויה בכל מקום. בכל עניני אמן יש לנו הדמיונות לזכר את הקדוש ברוך הוא, לחיות עם תפקודנו בעולם, לחיות עם בורא עולמם".

אמן - לחיות באמונה.

ה'אמן' זמינה ומצויה בגלל נחיצותה

פי תקדמונו ברכות טו"ב

בהשגחה פרטית מיוחדת, בבקר יום הכנוס השכים הרב מרמון שטיין קום טרם עלות השחר, והוא שם פעמיו אל הכתל המערבי. שם בקש לשפף שיח לפני הקודש ברוך הוא להצלחת הכנוס ומשתתפיו.

לראשונה בחייו שהה בשעה מקדמת כל כך בכתל המערבי. לאחר שאמר את ברכות השחר ב'חברותא' פמנהגו מימים ימימה, הבחין לפתע בהתגודדות חריגה שעוררה את סקרנותו.

התגודדות מיוחדת זו התבררה כ'תור' ארך שהשתרף סביב מקומו של אחד מתפללי מנן 'הגץ' במטרה אחת ויחידה - לומר לפניו את ברכות השחר, כדי שיענה אחריהם 'אמן'.

לאחר התפלה, כאשר הביע הרב מרמון שטיין בפני אותו 'יהודי את התפעלותו מכמות המתפללים שאומרים לפניו את הברכות והתענגו לפשר מנהגו זה, נענה בספרו מיוחד כמינו...

הספור המפלא שלפניכם, שעורך הדים רביים בקרב כל שומעיו, ספר מפי יו"ר 'בני אמונים' הר"ר יעקב דב מרמון שטיין שיח' בדבריו המרגשים שנשא במהלך הכנוס השנתי לנציגי מיזם 'שחר אקדמיה' בהיכלי הישיבות בחדש תשרי האחרון.

מיזם 'שחר אקדמיה' החל לפעל בהיכלי הישיבות לפני פארבע שנים, בעודם של גדולי ומאורי הדור שליט"א, כחלק ממערכת הפעילות הענפה של 'בני אמונים' לחזק עניית אמן אחר ברכות השחר. כיום, ברוך ה', משתתפים בו רבבות מבני הישיבות הקטנות והגדולות דרך קבע.

המיזם הנפלא פונה במיוחד לבני הישיבות הקדושות המבקשים להתחזק באמירת ברכות השחר בחברותא, שפולד היותה מנהג קדוש שבו נהגו כל גדולי ישראל, יש בה מעלה מיוחדת הנוגעת לבני הישיבות: הן ככה שבאמצעותן פותחים הם את יומם בהצהרת אמונה שאין דומה לה, כזו שהיא בבחינת 'סוד' לבני הרוחני של היום כלו, והן עבדה כי ההתחזקות בה גוררת עמה התחזקות בנושא התפלה בכנה ובמנהג.

התרגושי מאד לשמע דוקא את העצה הזו, שכן הנושא קרוב מאד ללבי; אבי הגדול זצ"ל נהג לשמע מדי בקר ברכות מששה-שבעה אנשים, וגם אני השתדלתי להקפיד על כך... אך על פמות של שבעה עשר אנשים, מעולם לא חשבתי. איך אפשר זאת!?

בכל זאת החלטתי לנסות. נגשתי מיד לכמה חברים שעמם הייתי אומר את הברכות מדי בקר, ספרתי להם את העצה שיעזר לי אותו גדול ושאילתי אם יוכלו לסייע בידי לקימה.

מי פעמו ישראל! יידי שבמשך החדש האחרון כאבו יחד עמי בצרתי, נענו בשמחה לאתגר, ועוד פאותו בקור מהרו לגייס אנשים מכל קצוות הכתל... כמה התרגשנו כאשר המשימה השלמה בהצלחה!

זכיתי לענות 'אמן' אחר כעשרים אנשים שאמרו בפני את ברכותיהם.

לאחר התפלה מהרתי לנסע לבית החולים. כל בקור בחדרו של חתני מלנה היה פמתח רב, אולם הפעם נכנסתי בצעדים מאושישים. בטוח הייתי כי המאמץ לא היה לחנם וכי הישועה קרובה באל. נגשתי למטונו של חתני ששכב עליה כאבו דומים, חסר הכרה, בקול מלא חיות אמרתי לו:

'ראובן, הבקר עשיתי משהו גדול לרפואתך: זכיתי לשמע ברכות השחר מפי שבעה עשר אנשים. הסגלה פועלת כך שכבר היום יהיה לנו טוב. אגא פקח את עיניך!'

חזרתי על הדברים כמה פעמים, כשקולי הולך ומשתגמ, ואז קרה הלא אמן -

לאחר חזש שלם של חסר הכרה, פקח חתני את עיניו.

את אותו רגע מרגש לא אשכח כל מי.

התקשרתי להוריו של חתני שהגיעו יום קדם מחו"ל... הם חרזו מפני הגרוע מכל, ונדחמו לשמע הנס המרגש.

מאז ועד עתה לא חדלתי ולו יום אחד מהנהגה זו, ואף מצבו של חתני הולך ומשתפר בהדרגה מיום ליום."

את דבריו סים רבי אברהם בהודאה חמה לקדוש ברוך הוא על רב נשיו וחסדיו, ובקריאה לכל מפריי וידידיו:

"אם גם אתם זקוקים לישועה, הקפידו על הנהגה נפלאה זו, בטוח שיהיה לכם טוב! הן מבשרי אחזה זאת!"

ברכה וברכה במתינות ובכבד ראש. תחלה היו אלו פשני מנגנים של מתפללים, אולם מיום קהל הפונים אליו הולך ומתרחב.

פעמנה לשאלתנו מה הביאו להנהגה מיוחדת זו, היה בפיו של ר' אברהם ספור מפלא ומיחד. הרי הוא לפניכם כמעט פלשונו:

"לפני כשנה עבר ראובן, חתני היקר, טפול רפואי שגרתי למדי. הוא שב לביתו בריא ושלם, אלא שלאחר כמה ימים התרחש סבוך פתאומי שהצריכו להתאשפז בשנית. לדאבו לב, תוך זמן קצר הדרדר מצבו עד שאבד את הכרתו והרופאים נאלצו לחברו למכשיר הנשמה.

במשך חדש ימים שכב חתני במחלקת טפול נמרץ, חסר הכרה, מרדס ומנשם, כשהרופאים נלאים מלהושיעו. במהלך תקופה זו עשינו הכל כדי לסייע לו; לא משנו ממשותו במשך עשרים ארבע שעות, כשאנו שרים לו שירים, מדברים עמו ומנסים בכל דרך לעוררו, אך ללא הצלחה.

נסינו לפנות לגדולי הרופאים והעסקנים הרפואיים בתקוה שימצאו מזור לחליו, אולם עד מהרה הבנו כי ידם קצרה מלהושיע. מבחינה רפואית היה מצבו נואש, ורב הרופאים שפניו אליהם פכרו ודיהם בחסר אונים והכינו אותנו לגרוע מכל.

לא התאשנו. כיהודים מאמינים בני מאמינים שמנו לנגד עינינו את דברי חז"ל במסכת ברכות (י א): אפלו חרב חדה מנחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים, והחלטנו שכן אחד כל בני המשפחה לרצו את מאמציו בבקשת רחמים מלפני ה'. הרבינו תפלה לישועתו, ארגנו מניני תהלים בכתל המערבי, ובד בבד פנינו לכמה וכמה גדולים וצדיקים כדי שיתנו את ברכתם והדרכתם.

באחד הבקרים, עת הגעתי אל הכתל פהרגלי לפנות בקר, התחלתי בלמודי הקבוע. לפתע הבחנתי ביהודי תלמיד חכם וצדיק שעבר בקרבתי ונשאתי מבטי אליו. הוא הבחין בי ופניו הנפולות והתענגו לפשר דאגתי.

ספרתי לו בפירוט את הצרה שהתרגשה עלי, והוא הרהר לרגע ואחר אמר:

יש בידי עצה נפלאה בעבורך, אולם מספקני אם תוכל לבצעה, שכן מדבר במשימה קשה; עליך לשמע ברכות השחר בכל יום מסו"ב (71) אנשים ולענות אחריהם אמן. אם תעשה כן, בעזרת ה' תזכה לראות את הש"כ כבר ביום הראשון."

מנן הגץ בכתל המערבי הנו שם דבר בקרב בני ירושלים וסביבתה. נתן אף להניח שהוא מנן הגץ הגדול והחתיק ביותר בעולם. בן צור, ובחריף, בשלג ובחמסין, מעולם לא חדל ממנו מלהתקיים.

רבים מתפללי המנן מגיעים אל הכתל שעות רבות קדם לכן. בזה אחר זה נאספים הם, מי ללמוד התורה, מי להגות מעמיקה בחכמת הקבלה ומי לאמירת תהלים נרגשת לישועת עם ישראל. אחרים מהמתפללים אף שוהים במקום כבר מחצות הלילה, לאמירת תקוה חצות.

ככל שקרובה ובאה שעת הבקר הולך השאון ומתעצם. מכל קצוות ירושלים מתפנסים מאות מתפללים המרפבים יחדו פסיפס אנושי מרהיב של קהלים שונים ועדות שונות.

שיאו של השאון הנו בדיקה הקודמת להגץ החמה, כשכל המתפללים כאיש אחד קוראים יחדו את הקריאה הנצחית: "אור ישראל קומה בעזרת ישראל ופדה כנאמך יהודה וישראל... ברוך אתה ה'..."

ואז, ברגע אחד משתרר שקט עבה וסמיך.

כאיש אחד בלב אחד, נעמדים מאות המתפללים לחפלת שמונה עשרה, לשפף קצוה לחשם לפני מי שמעולם לא הסיר שכניחו ממקום מקדשו ולהעתיך לישועת הכלל והפרט.

לעמות מאות המתפללים המזדמנים למקום ליום או לזימים מספר, יש 'רעיו קשה' של מתפללים שחלקם לא הפסידו בעשרות השנים האחרונות ולו תפלה אחת במנן זה. ביניהם בולטת דמותו המיוחדת והקורנת של הרב אברהם מנדלסון שיחיה, בנו של רבי פינחס זצ"ל, מי שזכה במשך שנים רבות לשמע שעורים יומיים מפי מרן הגר"ש אלישיב זיע"א בשעור הנוזע בחברת תפארת בחורים והיה לתלמידו חביבו.

כאמור, מאז ומתמיד הרב מנדלסון הנו אחד המתפללים המפריים יותר כמינו הגץ, אולם בשנה האחרונה דמותו התפרסמה במיוחד, כשנטל על עצמו תפקיד יחודי, לשמש כ'נבאי אמן' במנן זה.

בכל בקר, זמן רב טרם תחלת התפלה יושב הרב מנדלסון במקומו סמוך למקום המנן שבו הוא רגיל להתפלל, כשהוא מוכן ומזומן לשמע ברכות מפי המתפללים.

בזה אחר זה נגשים עשרות מתפללי המנן אל מקומו ומבכרים לפניו את ברכות השחר, והוא עונה אמן אחר כל

אמן - מלה קטנה זכות גדולה

מתפלל יקר,

האם גם אתה חפץ לזכות בישועה?

גם אתה מענין לצבור מאות זכויות בכל יום ולהתברך בבריאות, פרנסה ואריכות ימים?

הצטרף עוד היום ללגיטו של מלה, מזפי הרבים, מערך גבאי אמן בבתי הפנסת.

להצטרפות חיה: 058-325-91-91

מאמינים בני מאמינים, עונים ואומרים אמן!

וכאשר תקום מן הספר, תחפש באשר למדת אם יש בו דבר אשר תוכל לקימו. (אגרת תרמ"ז)